

DE TAPUIT: EEN TYPISCHE DUINVOGEL

Ruud Cuperus

Voor de duinkenner en in het bijzonder de vogelaar heeft de Tapuit (*Oenanthe oenanthe*) iets geheimzinnigs. Enerzijds doet hij zich soms opvallend aan ons voor: wanneer we hem bijvoorbeeld zien vliegen, is de opvallende witte stuit te zien. Maar aan de andere kant blijft de Tapuit in passieve, zittende houding vaak onopgemerkt, en zien we hem meestal pas op het laatste moment wanneer hij opvliegt en zijn stuit zichtbaar wordt. De zachte, krassende zang getuigt van uiterste bescheidenheid. De roep komt niet verder dan tsek, tsek-wiet of andersom, en heeft iets weg van twee steentjes die tegen elkaar geketst worden.

Het ideale broedbiotoop voor de Tapuit is een gebied met een lage begroeiing in afwisseling met onbegroeide, open plekken. Hierdoor is het voorkomen van de Tapuit in West-Nederland vrijwel beperkt tot de duinstreek. Sterker nog: het is eigenlijk dé duinvogel bij uitstek, want van geen andere vogelsoort komt zo'n groot aandeel van de Nederlandse broedpopulatie in de duinen voor. Gelukkig gaat het met de Tapuit in de duinen goed: van een teruggang in aantal is bijna nergens sprake.

Konijnholen

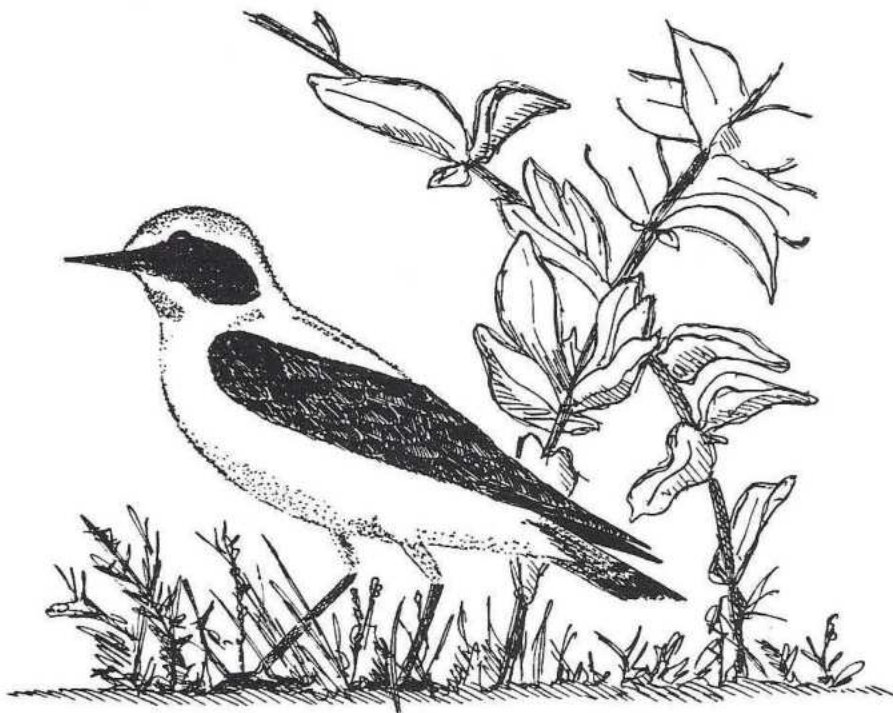
De Tapuit broedt in de Nederlandse duinen bijna uitsluitend in verlaten konijnholen. Ongeveer 1 meter achter de ingang wordt het hol geblokkeerd met plukken planteresten en daartegenaan wordt het nest gemaakt.

Dat brengt ons bij nóg een oorzaak voor de geheimzinnigheid die deze vogel omgeeft, namelijk zijn nogal onopvallende leefwijze tijdens de broedtijd. De ligging van het nest is in het terrein door de vele - bewoonde en onbewoonde - konijnholen meestal moeilijk te bepalen. De tapuiten vliegen nooit direct met voer op de ingang van het nest af, maar naderen het heel voorzichtig en behoedzaam onder dekking van begroeiing. Er zijn aanwijzingen dat de dichtheden van het konijn zowel in negatieve als positieve zin die van de tapuit beïnvloeden, doordat konijnen het aanbod van onbezette hollen voor tapuiten bepalen resp. de vegetatie korthouden.

Jongen

Als de jongen nog klein zijn, verlaten ze het nest niet. Maar vlak vóór het uitvliegen verkennen ze zo af en toe de directe omgeving (vooral andere hollen zijn interessant!), en keren ze regelmatig terug naar hun eigen hol. De argeloze wandelaar zal hier weinig van te zien krijgen, aangezien de jongen, zoals Thijsse het uitdrukte: 'naar binnen stuiven indien ze tijdens het voor-de-deur-spelen verontrust worden'.

Als de jongen eenmaal zijn uitgevlogen, is de verborgen levenswijze van de Tapuit tijdelijk even onderbroken. Plaatselijk zijn dan relatief grote aantallen in rondtrekkende groepjes waar te nemen. Kort daarop, ongeveer vanaf augustus, wordt de trek ingezet, en zetten de tapuiten hun geheimzinnigheid voort in Centraal-Afrika.

De tapuit: opvallend en toch vaak onopgemerkt.